

III Всеукраїнська науково-
методична конференція з
міжнародною участю

Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції

Суми 2022

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали
III Всеукраїнської науково-методичної конференції
(Суми, 18 червня 2022 року)

Суми 2022

УДК: 341-044.247:37.013

Ц62

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Завгородня В.М., канд. юрид. наук, доцент (голова редколегії)

Куліш А. М., д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України

Славко А.С., канд. юрид. наук

Длугош П., д-р габілітований (соціологічні науки), професор

Камьонка М., д-р (політологія і публічна адміністрація), доцент

Плотнікова М. В., канд. юрид. наук, доцент

Черкасов А.А., д-р іст. наук, професор

Чурилова Т. М. канд. юрид. наук, доцент

Чернявський А.О., канд. юрид. наук, доцент

Швагер О. А., канд. юрид. наук

Ц62 Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції: матер. III Всеукр. наук.-метод. конф. (Суми, 18 червня 2022 р.) / ред. колегія : В.М. Завгородня, А.М. Куліш, та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 230 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені в рамках III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції», присвяченої актуальним питанням європейських студій, педагогіки, політики, історії та права.

Позиція організаційного комітету III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції» не завжди збігається із міркуваннями, висловленими учасниками. У збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідальність за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності несуть учасники конференції.

© Сумський державний університет, 2022

ЗМІСТ

<i>Ахновська І.О.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ПОНЯТЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОСВІТОЮ	7
<i>Бараненко Д.В.</i> АДМІНІСТРУВАННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	12
<i>Барановський Б.О.</i> ВПЛИВ ГРУПИ ГУМАНІТАРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ГЛОБАЛЬНУ СИСТЕМУ ОСВІТИ	16
<i>Баранюк Т. М.</i> РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ЗАЛАГОДЖЕННІ КОНФЛІКТІВ НА ТЕРИТОРІЇ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ	19
<i>Boipova A.A.</i> BASIC PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF AXIOLOGICAL DIMENSION OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE	23
<i>Бондар Ю. А.</i> ПРАВОВІ ВЗАЄМВІДНОСИНИ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА МІЖНАРОДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПРАЦІ	27
<i>Брюханова Г.В.</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З РОЗРОБКИ РЕКЛАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	31
<i>Бурлай Т. В.</i> СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПОВОЄННОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	33
<i>Halas A.S.</i> MAPPING EUROPEAN ECO-SYSTEM OF MICRO-CREDENTIALS IN HIGHER EDUCATION	38
<i>Holokha A. R.</i> FREE ELECTIONS AS A VALUE	42
<i>Гончаренко А.В.</i> РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	45
<i>Hryn V.H., Hryn K.V.</i> INTEGRATION OF UNDERGRADUATE AND POSTGRADUATE STAGES IN THE MEDICAL PROFESSION DURING MARTIAL LAW IN UKRAINE	50
<i>Гусак Ю.Д.</i> ПРАВО НА ОСВІТУ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ: СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ	53
<i>Давиденко О.</i> РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН	57
<i>Дегтярьов С.І.</i> ЮРИДИЧНА ОСВІТА В РОСІЇ У ХVІІІ СТОЛІТТІ: АПОФЕОЗ НЕДОЛУГОСТІ	59
<i>Денисенко С.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО» ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ГАЛУЗІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ	64
<i>Дмитрієв В. І.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ В США	68

Добродум О.В., Мартинюк Е.І., Никитченко О.Е. ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	73
Довженко Р. В. ГЕНОЦИД ЯК ВИКЛИК ЦІННОСТЯМ СУЧАСНОЇ ЗАХІДНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	77
Zavhorodnia V. M. LEGAL EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES OF MARTIAL LAW	80
Желобицький Я.К. СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	84
Ішутіна О.Є. РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЙНІ СТУДІЇ» (ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ ERASMUS + JEAN MONNET MODULE)	89
Ковальчук І. В., Ковальчук М. О. ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ	93
Козенкова Л. О. ФІЗИЧНА ТА РОЗУМОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ВСТАНОВЛЕННЯ РІВНОВАГИ	96
Kochkina D. D. THE CONCEPT OF IMPLEMENTING EQUALITY AS ONE OF THE EU VALUES IN THE UKRAINIAN STRUCTURE OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES	102
Козир М.А. ЦІННОСТІ ЄС: ІСТОРИЧНИЙ, ПРАВОВИЙ, ПОЛІТИЧНИЙ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТИ	106
Kolesnik N. D. REINFORCEMENT OF THE EUROPEAN UNION VALUES	111
Кравченко О.В., Щербак А. С. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	116
Лебідь А.Є., Тимофеева Т. КОНЦЕПЦІЯ СПРАВЕДЛИВОГО ПОВСТАННЯ: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ, ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ТА ЛЕГІТИМАЦІЯ ПРИРОДНОГО ПРАВА	122
Lisniak V. A. ROLE OF EUROPEAN VALUES IN SHAPING INTERNATIONAL LAW	126
Лісун Я.В. ОСВІТА В УМОВАХ НЕКОНТРОЛЬОВАНИХ МУЛЬТИКРИЗ 2019-2022 ТА ПРІОРИТЕТИ ЇЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	131
Маланчук Т.В. ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ	136

Мандич О.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ МОДЕЛІ ПОСИЛЕННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	139
Мельниченко С. Г. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ, ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ.....	143
Носирев О. О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ.....	147
Паламарчук О. І. КОРЕЛЯЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ І ТРАДИЦІЙНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	151
Панкратова В.О. ПРАВОВИЙ КВІЗ ЯК ІНТЕРАКТИВНА МЕТОДИКА ПРИ ВИВЧЕННІ ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН.....	155
Підоричева І. Ю. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НОВОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПОРЯДКУ ДЕННОГО ЄС	157
Плотнікова М.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВАГИ ДО ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	162
Саранов С. В. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ КАТЕГОРІЇ «МИРУ» В «ГОСУДАРІ» МАКІАВЕЛЛІ ТА «ПОЛІТИЧНОМУ ЗАПОВІТІ» РІШЕЛЬЄ	167
Сачко І. О. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВІЙСЬКА ФІНЛЯНДІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ДЛЯ БЕЗПЕКИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ.....	171
Семенцов Я. ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧНОГО ПРАВА В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	175
Славко А.С. СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО У УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: КВАЛІФІКАЦІЯ ЗА МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ.....	177
Стрельник В.В. ВІДБУДОВА УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	181
Хмельницька Л.В. СИМВОЛІЗМ «ПІВНИКА З БОРОДЯНКИ» ЯК НАЦІО-КУЛЬТУРНОГО СУПРОТИВУ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	184
Царьова І.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕКСТИ ЯК ДОМІНАНТА ОСВІТИ.....	188
Чернявський А.Л. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ТА АДВОКАТУРИ ПІД ЧАС НАДАННЯ ПРАВОВОЇ	

ДОПОМОГИ ЗА КОРДОНОМ В КОНТЕКСТІ ОХОРОНИ ЦІННОСТЕЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	191
<i>Чурилова Т.М.</i> ДО ПИТАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ДОВКІЛЛЮ УКРАЇНИ, ЗАВДАНОЇ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ	195
<i>Швагер О.А.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЄС.....	201
<i>Швець Т.Е.</i> ТЬЮТОРИНГ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ УЧНЯ ТА ВЧИТЕЛЯ.....	206
<i>Шевчук В.О.</i> РЯТІВНІ СВІТОГЛЯДНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСВІТНІ ОРІЄНТИРИ: ВИКЛИКИ ВІЙНИ І ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ	211
<i>Шемелинець І.І.</i> МОЖЛИВІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В ПЛАНІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	215
<i>Юрченко Л.І., Рябініна О.В., Гонтаренко Л.О.</i> ЕВОЛЮЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОМУ ЦІННІСНОМУ АСПЕКТІ	219
<i>Яремівич М.А.</i> ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СОЛІДАРНОСТІ У СТУДЕНТІВ СУЧАСНОГО КОЛЕДЖУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ, ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (СКРИНКАСТИ)	223

ОСВІТА В УМОВАХ НЕКОНТРОЛЬОВАНИХ МУЛЬТИКРИЗ 2019-2022 ТА ПРІОРИТЕТИ ЇЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Лісун Я.В.

кандидат економічних наук, доцент

Державний торговельно-економічний університет

На даний момент можемо говорити, що система освіти в Україні та світі стикнулася з наймасштабнішим негативним впливом зовнішнього середовища – так званим мультикризовим станом 2019-2022 рр., обумовленим спочатку пандемією Covid-19, а потім військовою агресією на Україні. В цих умовах актуальності набуває реалізація стратегічних рішень, спрямованих на стабілізацію та подальший розвиток освіти та науки.

Україна приєдналась до проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 р. № 70/1 глобальних цілей сталого розвитку до 2030 р. з урахуванням адаптації та специфіки розвитку країни [1]. Серед 17 основних цілей сталого розвитку, таких як: подолання бідності; подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки; забезпечення здорового способу життя, освіта є одним із пріоритетних напрямків. Зазначається важливість «забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх» [1].

Іншими не менш важливими цілями сталого розвитку названо: забезпечення гендерної рівності та прав жінок; управління водними ресурсами та санітарія; доступні недорогі джерела енергії; сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості; створення стійкої інфраструктури, індустріалізація та інновації; скорочення нерівності; безпека, життєстійкість, екологічність міст; раціональні моделі споживання та виробництва; боротьба зі зміною клімату та раціональне використання морських ресурсів; відновлення екосистем суші; побудова миролюбного і відкритого суспільства; активізація глобального партнерства. Всі ці цілі задекларовані з метою забезпечення «збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України» [1] та інших країн.

Автор даної публікації перелічив всі вищезазначені цілі сталого розвитку, з метою підкреслення діаметрально протилежної ситуації в Україні, що склалась зараз у 2022 р.

Особливого значення набуває можливість підтримання стабільності освітнього процесу в умовах неконтрольованих мультикриз, таких як пандемія Covid-19 та військова агресія проти України 2022. Актуальним та стратегічно важливим є забезпечення збалансованої потреби у дотриманні безпеки студентів і персоналу та необхідність забезпечення ефективного навчального середовища.

Узагальнимо особливості побудови навчального процесу у 2020–2021 навчального року в світі в умовах пандемії Covid-19 [2]: в цілому в світі лише 40 % учнів К–12 змогли отримати офлайн навчання; до кінця 2021 р. понад 98 % студентів мали доступ до певної форми навчання (традиційне навчання 5 днів на тиждень; віртуальне навчання; гібридне навчання); зміна у розкладі; зміна штату педагогічних працівників; проблемне підключення до мережі Інтернет; втома від Zoom; типи несприятливої академічної поведінки учнів: повна відмова від навчання; часткова відмова від навчання; необхідність повторного проходження навчального курсу через низький рівень знань; низький рівень підготовки студентів; втрата ключових базових блоків академічних знань; втрата навичок поведінки і мислення у сфері освіти та подальшого працевлаштування;

Стратегічні антикризові рішення в сфері загально середньої та вищої освіти, обумовлені пандемією Covid-19 [2]:

1. *Створення безпечних умов для відкриття закладів освіти та поновлення аудиторного офлайн навчання* (привентивні заходи проти Covid-19);

2. *Повторне залучення студентів до ефективного навчального середовища.* Стратегіями повторного залучення студентів є можливість домашнього навчання; віртуального навчання; репетиторство; позашкільне навчання; літня школа В країнах світу рекомендується застосовувати широкий спектр тактик заходів, від інформаційно-роз'яснювальних кампаній і заохочення студентів до надання родинам додаткових послуг, таких наприклад як: транспорт, допомога по догляду за дітьми в родині.

3. *Підтримка студентів у відновленні незакінченого навчання та забезпечення ширших освітніх потреб.* Постає необхідність вирішення

проблеми з реінтеграцією в традиційне середовище навчання, подпання психічних проблем та зсприяння соціальной реінтеграції за допомогою мистецтва, кулінарії, спорту.

4. *Поновлення та переосмислення системи освіти на довгострокову перспективу.* Зусилля світової спільноти повинні бути спрямовані на забезпечення привабливої, високоякісної навчальної програми та інструктажів із наданням ефективної системи оцінювання та інформування:

Експерти Mc Kinsey & Company [3] зазначають, що нестабільність зросла після війни в Україні, але значно менше ніж під час спалаху Covid-19, водночас найбільшого негативного значення набуває ризик зростання геополітичної кризи. Зазначимо ряд основних трендів в Україні в умовах військового вторгнення 2022: гуманітарна криза, спричинена вторгненням в Україну; зниження рівня життя найбільш уразливих верств населення; актуалізація енергетичної політики, безпечний доступ до джерел енергії та диверсифікація джерел енергії; продовольча безпека; посилення дефіциту матеріалів, обладнання та товарів критичної інфраструктури; зміни у логістиці та ланцюгах постачання; зміни у глобальних технологічних стандартах; непередбачувані ефекти фінансової системи; зростання витрат на оборону; кібертехнології як одна з причин майбутніх конфліктів; економічні санкції проти країни агресора у війні на Україні [3].

Україні, як на загальнодержавному рівні, так і на рівні конкретних секторів економіки доводиться протидіяти зазначеним факторам геополітичної нестабільності. Через військову агресію, система освіти в Україні зазнала негативного впливу, зокрема:

- людські втрати серед викладацького складу і студентів;
- руйнування та пошкодження закладів освіти та відповідної інфраструктури. Станом на 13 червня 2022 р., 43 заклади вищої освіти пошкоджено в умовах постійних обстрілів і бомбардувань регіонів України російськими загарбниками, 5 із них зруйновано повністю. Найбільше постраждали університети: Харківської області (1 заклад зруйновано, 19 – пошкоджено); Донецької (6 – пошкоджено); Запорізької (4 – зруйновано); Чернігівської (3 – пошкоджено); Миколаївської (3 – пошкоджено) [4];

- переміщення студентів та співробітників ЗВО через повномасштабне вторгнення (станом на 26 травня 2022 р.

переміщено разом: 43 заклади вищої освіти, 56 тис. студентів, 6,9 тис. викладачів). Географія внутрішнього переміщення ЗВО за регіонами України : Запорізька обл. – 8 закладів; Донецька обл. – 19 закладів; Луганська обл. – 7 закладів; Херсонська обл. – 9 закладів;

– унеможливлення або порушення режиму освітнього процесу через об'єктивні фізичні та психологічні чинники;

Така ситуація обумовила реакцію світової спільноти у вигляді допомоги та певних санкцій проти країни-агресора[5]:

1) *Забезпечення доступу до освітнього процесу за ініціативи МОН України в т.ч. за підтримки світових лідерів ІТ ринку*: угода з Google щодо передачі девайсів для українських учителів; створення освітнього чат-боту EducationUaBot за підтримки Швейцарії у партнерстві з проєктом DECIDE; створення Всеукраїнського онлайн розкладу спільно з компанією Google Україна; надання EdX безоплатного доступу до онлайн-курсів і програм від провідних світових установ і компаній на платформі EdX Online Campus; розміщення у вільному доступі з використанням QR-коду електронних версій підручників для всіх класів.

2) *Адміністративні заходи проти країни агресора на рівні світової наукової спільноти та ринку наукомістких технологій*: припинення права представництва в Болонському процесі рф та білорусі; призупинення членства російських агентств із акредитації та забезпечення якості вищої освіти ENQA; комісія ЄС призупиняє будь-яку співпрацю з російськими організаціями в галузі досліджень, науки та інновацій в межах програми «Горизонт Європа»; освітні платформи Coursera та EdX припиняють співпрацю з рф; Європейська організація з ядерних досліджень CERN зупинила співпрацю з рф і російськими установами.

3) *Фінансова допомога та санкції міжнародних партнерів*: надання Україні першого траншу коштів на суму 88,6 млн дол. США в межах інвестиційного проєкту «Удосконалення вищої освіти в Україні заради результатів»; Санкції Світового банку проти рф;

4) *Адміністративні заходи на державному рівні*: продовження реєстрації учасників ЗНО-2022; скасування ЗНО у 2022 р.; звільнення від проходження Державної підсумкової атестації учнів, які завершують здобуття початкової та базової загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році; зміна процедури вступу до ЗВО

(введення НМТ, можливість проходження НМТ в різних країнах світу; необхідність подання мотиваційного листа при вступі до ЗВО);

5) Суспільна сфера та громадянська позиція: студенти стають донорами крові, вступають до ТрО та ЗСУ, здійснюють активну волонтерську діяльність; перетворення закладів освіти в штаби допомоги; учасники освітнього процесу та науковці передають кошти ЗСУ, пишуть листи та створюють відеозвернення до міжнародних ЗМІ; створення освітнього фронту; місце серед 10 лідерів 63 країн учасниць Всесвітньої гімназиadi-2022.

Отже, приходимо до висновку, що кризові явища мультисистемного характеру, такі як пандемія Covid-19 та військова агресія проти України 2022, завдають шкоди не лише країні, що опинилася в епіцентрі подій, а й усій світовій спільноті. У відповідь на це, активіуються нові партнерства в світі, створюються нові платформи та стратегічні рішення у різних секторах економіки та в сфері освіти для забезпечення її стабілізації та функціонування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» Указ президента України – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

2. Emma Dorn, Bryan Hancock, Jimmy Sarakatsannis, and Ellen Viruleg COVID-19 and education: The lingering effects of unfinished learning.– McKinsey&Company. – July 2021. – 15 p.

3. White, Kevin Buehler, Sven Smit, Ezra Greenberg, Mihir Mysore, Ritesh Jain, Martin Hirt, Arvind Govindarajan, and Eric Chewing War in Ukraine: Twelve disruptions changing the world. May 2022 – 16 p.

4. Сергій Шкарлет: 43 заклади вищої освіти пошкоджено в умовах постійних обстрілів і бомбардувань регіонів України російськими загарбниками. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-43-zakladi-vishoyi-osviti-poshkodzheno-v-umovah-postijnih-obstriliv-i-bombarduvan-regioniv-ukrayini-rosijskimi-zagarbnikami>

5. Хронологія подій в освіті та науці в умовах воєнного стану. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/hronologiya-podij-u-sferi-osviti-ta-nauki-v-umovah-voyennogo-stanu>